

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ
НАКАЗ

28.11.2012 № 1095/955/119

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 грудня 2012 р.
за № 2106/22418

Про затвердження Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини

Відповідно до Законів України [«Основи законодавства України про охорону здоров'я»](#), [«Про поховання та похоронну справу»](#) та з метою недопущення фактів приховування насильницької смерті громадян НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити [Порядок взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини](#), що додається.
2. Головному слідчому управлінню МВС України (Фаринник В.І.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра внутрішніх справ України, заступника Міністра охорони здоров'я України та заступника Генерального прокурора України відповідно до розподілу функціональних обов'язків.

Міністр внутрішніх справ
України

В.Ю. Захарченко

Віце-прем'єр-міністр України -
Міністр охорони здоров'я

Р.В. Богатирьова

України

Генеральний прокурор України

В.П. Пшонка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх
справ України,
Міністерства охорони здоров'я
України,
Генеральної прокуратури
України
28.11.2012 № 1095/955/119
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 грудня 2012 р.
за № 2106/22418

ПОРЯДОК

взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури
України при встановленні факту смерті людини

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Законів України [«Основи законодавства України про охорону здоров'я»](#), [«Про поховання та похоронну справу»](#) для забезпечення ефективної взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при перевірці фактів смерті людини з метою запобігання випадкам приховування насильницької смерті громадян.

2. Терміни, що вживаються в цьому Порядку, мають такі значення:

диспансерне спостереження - нагляд за станом здоров'я особи, який передбачає проведення щодо неї лікарських оглядів, спеціальних досліджень (рентгенологічних, лабораторних та інше), результати яких вносяться в медичну картку амбулаторного хворого, з періодичністю, яка залежить від характеру захворювання, рівня компенсації порушень здоров'я в цієї особи або від особливостей умов її праці;

насильницька смерть - смерть від механічних ушкоджень (дія тупих предметів, у тому числі транспортна травма, падіння з висоти, дія гострих предметів, вогнепальної зброї), асфіксії, дії крайніх температур, електричного струму, променевої енергії, низького та високого атмосферного тиску, отруєнь тощо;

підозра на насильницьку смерть - сукупність обставин, які дають підстави вважати, що смерть людини могла настати внаслідок дій (бездіяльності) інших осіб (особи), зокрема при настанні смерті раптово, за нез'ясованих обставин, за наявності тілесних ушкоджень тощо;

смерть за місцем проживання - смерть, яка настала в приміщенні, яке знаходиться у власності або користуванні особи (за винятком санаторно-курортних закладів та готелів), та пристосованому для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, усіх складових частинах такого приміщення, а також на присадибній земельній ділянці, прилеглої до приватного будинку.

3. Порядок дій працівників закладів охорони здоров'я:

1) працівники закладів охорони здоров'я за телефоном екстреного виклику (102) негайно повідомляють органи внутрішніх справ про кожен випадок установлення ними факту смерті людини незалежно від місця її настання, за винятком смерті від захворювань у закладах охорони здоров'я;

2) у випадках повідомлення органів внутрішніх справ про смерть людини за наявності ознак насильницької смерті або підозри на таку до приїзду працівників органів внутрішніх справ або прокуратури на місце події працівникам закладів охорони здоров'я забороняється порушувати обстановку за місцезнаходженням трупа, переміщати його, ініціювати такі дії присутнім на місці події особам, у тому числі родичам померлих, видавати [лікарське свідоцтво про смерть за формою № 106/о](#), затвердженою [наказом МОЗ України від 8 серпня 2006 року № 545](#), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 жовтня 2006 року за № 1150/13024 (далі - наказ МОЗ України від 8 серпня 2006 року № 545), або [фельдшерську довідку про смерть за формою № 106-1/о](#), затвердженою наказом МОЗ України від 8 серпня 2006 року № 545;

3) у разі наявності підстав вважати, що смерть особи має насильницький характер, за постановою слідчого або прокурора труп направляється для проведення експертизи;

4) у разі смерті людини за місцем її проживання без ознак насильницької смерті або підозри на таку на місце події обов'язково виїжджає лікар, а у випадках, передбачених [наказом МОЗ України від 8 серпня 2006 року № 545](#), фельдшер закладу охорони здоров'я, який констатує факт смерті, проводить зовнішній огляд трупа, за результатами якого інформує орган внутрішніх справ і адміністрацію цього закладу охорони здоров'я про можливість встановлення причини смерті без патологоанатомічного розтину та видачі лікарського свідоцтва про смерть (фельдшерської довідки про смерть). У таких випадках працівником органу внутрішніх справ складається [висновок щодо ненасильницької смерті людини за місцем проживання](#) за формою згідно з додатком до цього Порядку (далі - Висновок);

5) у випадках патологоанатомічного розтину померлих, смерть яких настала поза межами закладу охорони здоров'я, або коли лікарське свідоцтво про смерть (фельдшерська довідка про смерть) було видано без патологоанатомічного розтину трупа, лікар (фельдшер) закладу охорони здоров'я, який видавав зазначене свідоцтво (довідку), надсилає до органу внутрішніх справ, на території обслуговування якого знаходиться заклад охорони здоров'я, копію лікарського свідоцтва про смерть (фельдшерської довідки про смерть), завірену печаткою цього закладу охорони здоров'я, упродовж трьох діб з моменту констатації факту смерті (за винятком смерті хворих від захворювань у закладах охорони здоров'я).

4. Порядок дій працівників бюро судово-медичної експертизи:

1) лікарі судово-медичні експерти обов'язково виїжджають на місце події разом із слідчо-оперативною групою (за винятком випадків, передбачених підпунктом 4 пункту 3 цього Порядку) з метою зовнішнього огляду трупа в передбаченому [статтею 238 Кримінального процесуального кодексу України](#) порядку;

2) проводять розтин трупа впродовж доби з моменту його надходження до бюро судово-медичної експертизи;

3) надсилають протягом трьох діб слідчому або прокурору, який направив труп для проведення експертизи, завірену копію [лікарського свідоцтва про смерть](#);

- 4) проводять судово-медичну експертизу трупа з усіма необхідними лабораторними дослідженнями та в максимально короткий строк, але не більше одного місяця, складають висновок експерта;
- 5) надсилають висновок експерта слідчому або прокурору, який направив труп для проведення експертизи, протягом трьох діб після його складання;
- 6) письмово інформують слідчого або прокурора, який направив тіло на розтин, про причини перевищення строків, зазначених у підпунктах 4, 5 цього пункту, строки завершення судово-медичної експертизи трупа та отримання висновку експерта;
- 7) видають трупи з письмового дозволу прокурора, який надається прокурором негайно після проведення судово-медичного розтину трупа та відібрання необхідних зразків з метою здійснення лабораторних досліджень.

5. Дії працівників органів внутрішніх справ:

- 1) працівники органів внутрішніх справ реєструють повідомлення про факт смерті людини, у тому числі ті, що надійшли від закладів охорони здоров'я;
- 2) при надходженні повідомлень про факт смерті людини за місцем її проживання без ознак насильницької смерті або підозри на таку відповідно до [підпункту 4 пункту 3](#) цього Порядку працівники органів внутрішніх справ негайно виїжджають на місце події разом з лікарем, у випадках, передбачених [наказом МОЗ України від 8 серпня 2006 року № 545](#), - з фельдшером, а за необхідності - з іншими спеціалістами;
- 3) за результатами зовнішнього огляду трупа та після з'ясування обставин смерті людини, при відсутності ознак насильницької смерті чи підозри на таку працівником органу внутрішніх справ складається Висновок, до якого додаються фотознімки трупа та місця його виявлення;
- 4) у разі надходження повідомлень про факт насильницької смерті людини чи підозри на таку або встановлення таких фактів під час попереднього огляду трупа людини за місцем її проживання на місце події негайно виїжджає слідчо-оперативна група за участю судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта, а також інших необхідних спеціалістів;
- 5) терміново повідомляють прокурора про факт смерті людини, передбачений підпунктом 4 цього пункту. У таких випадках слідчий, прокурор проводять огляд місця події та трупа в порядку, передбаченому статтями [237](#), [238 Кримінального процесуального кодексу України](#), з обов'язковим застосуванням фотозйомки і складанням схеми (плану, креслення) оглянутого місця, а при необхідності - відеозйомки;
- 6) відомості, що містяться в повідомленнях про факти смерті, передбачені в підпункті 4 цього пункту, підлягають внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- 7) обов'язково направляють для проведення судово-медичної експертизи трупи людей:

з ознаками насильницької смерті (дія тупих предметів, у тому числі транспортна травма, падіння з висоти, дія гострих предметів, вогнепальної зброї), асфіксії, дії крайніх температур, електричного струму, променевої енергії, низького та високого атмосферного тиску, отруєнь тощо) або підозри на таку;

смерть яких настала поза місцем їх проживання;

особу яких не встановлено;

віком до 60 років, які померли за місцем проживання, за відсутності диспансерного спостереження за хворим;

8) не направляються для проведення судово-медичної експертизи трупи людей у випадках:

виявлення трупів людей, які померли за місцем їх проживання, за наявності диспансерного спостереження за хворим, при відсутності ознак насильницької смерті чи підозри на таку;

виявлення трупів людей віком понад 60 років, які померли за місцем їх проживання, за відсутності ознак насильницької смерті чи підозри на таку;

9) Висновок в обов'язковому порядку погоджується з керівником слідчого підрозділу органу внутрішніх справ і керівником структурного підрозділу органу внутрішніх справ, в якому працює особа, яка його склала, та затверджується начальником органу внутрішніх справ у строк не пізніше семи днів з моменту надходження повідомлення про смерть людини, після перевірки якості та повноти складання Висновку. При виявленні недоліків Висновок повертається особі, яка його склала, для їх усунення та в установленому цим пунктом порядку подання для повторного погодження та затвердження;

10) затвержені Висновки зберігаються в підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення міських, районних, лінійних органів внутрішніх справ;

11) транспортування тіл померлих з ознаками насильницької смерті чи підозри на таку до бюро судово-медичних експертиз здійснюється в установленому законодавством порядку обов'язково в супроводі працівника органу внутрішніх справ.

Начальник Головного слідчого
управління МВС України
Директор Департаменту
реформ та розвитку медичної
допомоги МОЗ України
Начальник Головного
управління Генеральної
прокуратури України

В.І. Фаринник

М.К. Хобзей

Р.Г. Андреев

до Порядку взаємодії між органами
внутрішніх справ, закладами охорони
здоров'я та прокуратури України
при встановленні факту смерті людини

ВИСНОВОК

щодо ненасильницької смерті людини за місцем проживання

Додаток
до Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та
прокуратури України при встановленні факту смерті людини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____

_____ (назва органу внутрішніх справ)

_____ (спеціальне звання)

_____ (прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року

ВИСНОВОК

щодо ненасильницької смерті людини за місцем проживання

місто (село) _____ " __ " _____ 20__ р.

Час складання з " __ " год. " __ " хв. до " __ " год. " __ " хв.

_____ (П. І. Б., посада працівника органу внутрішніх справ, який склав
висновок)

за участю _____

_____ (П. І. Б., посада лікаря (фельдшера), який констатував смерть)
склали цей висновок про те, що " __ " _____ 20__ р. до _____

_____ (до якого органу, від кого, яким чином)

надійшло повідомлення про виявлення трупа _____

_____ (П. І. Б., дата народження, місце проживання)

Документ, який підтверджує особу трупа _____

(вид документа, серія, номер, дата і ким виданий)

Висновок складено _____

(в ясну, сонячну, хмарну погоду,

при штучному/природному освітленні, без опадів, дощ, снігопад)
при температурі повітря _____ ° С із застосуванням фотографування _____

Відомості про отримання дозволу на вхід до житла _____

(П. І. Б. особи, з дозволу якої здійснено вхід до житла для зовнішнього огляду трупа)

(підпис)

ВСТАНОВЛЕНО:

Місце виявлення трупа знаходиться _____

(адреса: назва вулиці, N будинку, квартири)

Обстановка на місці виявлення трупа _____

(не порушена / порушена і в чому це полягає)

Поза трупа і його положення на місці події: _____

(лежачи на спині, на животі, на боці, сидячи тощо)

Ложе трупа (ділянка підлоги або ґрунту під трупом, його покриття) _____

На трупі одягнуто: _____

(перелік одягу, взуття, правильність одягнення, зовнішній стан, наявність пошкоджень,

сторонніх накладень тощо)

Опис трупних явищ _____
(ступінь залякlosti, трупні плями, гнилісне розкладання тощо)

Наявність на місці виявлення трупа, його тілі чи одязі слідів біологічного походження (кров, сперма, слина тощо), документів _____

Тілесні ушкодження на трупі (вид, характер, локалізація) _____

Наявність виділень з природних отворів тіла _____

Відомості про особу, яка виявила труп, та її пояснення про обставини смерті: _____

(П. І. Б., дата народження, місце проживання)

(N, дата видачі)

До висновку додаються фотознімки трупа та місця його виявлення.

Висновок прочитаний _____, записано все вірно.
(ким)

Заяви та зауваження осіб, присутніх при складанні висновку _____

Підписи присутніх: _____
(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

Лікар (фельдшер): _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Особа, яка склала висновок: _____
(посада, підпис, прізвище, ініціали)

ПОГОДЖЕНО
Начальник слідчого підрозділу
органу внутрішніх справ

ПОГОДЖЕНО
Начальник відділу (відділення, сектору)
органу внутрішніх справ
